

weerklonken: 'Sla dood, die Rotmoffen!', 'Onze dag komt!', 'Oranje boven!' Stenen vlogen door de lucht, hier en daar bedreigde men de Duitsers met hooivorken. Eén van de Duitsers ging in de lucht schieten, twee raakten er gewond. De rust werd pas hersteld toen een patrouille van de *Sicherheitspolizei* arriveerde. De straf volgde een dag later. Op aanwijzing van een opperhopman van de WA die in Rijnsburg goed bekend was, werden dertig inwoners van Rijnsburg gearresteerd en naar het concentratiekamp Schoorl gezonden.¹ Gearresteerd werden voorts de burgemeester, de gemeente-secretaris, de gereformeerde predikant en diegenen die de Wilhelmina-boom versierd hadden: zij werden allen in Scheveningen opgesloten. Alle radiotoestellen werden in beslag genomen, er werd een bijzonder hinderlijke avondklok ingesteld (men moest een week lang om zes uur binnen zijn) en de gemeente kreeg een boete van f 10 000 opgelegd.²

★

Twee-en-een-halve week na Koninginnedag liet Seyss-Inquart in het geheel van zijn maatregelen met betrekking tot het Huis van Oranje enkele gaten dichten. Er verscheen medio september een beschikking van Rauter die bepaalde dat het gebruiken van namen van levende leden van het Oranjehuis (Wilhelmina, Juliana, Bernhard, Beatrix, Irene) door verenigingen, stichtingen en instellingen alsmede in firmanamen en als handelsmerk verboden was. Bovendien werd verboden, gebruik te maken van afbeeldingen die beoogden 'een relatie met het Huis Oranje-Nassau kenbaar te maken.' Die beschikking zag er nogal simpel uit, maar de toepassing in de maatschappelijke werkelijkheid leverde reeksen complicaties op. Janke werd daar op zijn persconferenties al mee geconfronteerd: mocht een sigarenhandelaar nog sigaren van het merk 'Prins Willem' verkopen? Mocht de NSB haar partijgebouw in Den Haag nog wel 'Willem de Zwijgerhuis' noemen (Janke:

¹ Er zaten toen in Schoorl al vier-en-twintig personen gevangen die vóór Koninginnedag opgepakt waren wegens propaganda voor het Huis van Oranje; de dertig Rijnsburgers kwamen later in het concentratiekamp Amersfoort terecht; zij keerden op 30 oktober '41 naar huis terug 'met kaalgeknipte hoofden, uitgehongerde gezichten en gesloten monden.' (J. C. H. Leenheer: 'Rijnsburg tijdens de Duitse bezetting' in *Jaarboekje gedurende de bezettingstijd van Leiden en omstreken* (1946), p. 168). ² Op 15 september '41 ontwikkelde de jaarlijkse lampionnenoptocht in Veenendaal zich 'zu einer ausgesprochenen Oranje-Demonstration'. (*Meldungen aus den Niederlanden*', 62 (24 sept. 1941), p. 4).